

CZU: 061.2:504.06(478)

CONTRIBUȚIA ASOCIAȚIEI OBȘTEȘTI „VERDE E MOLDOVA” LA VALORIFICAREA REZERVAȚIEI BIOSFEREI „PRUTUL DE JOS”

*Constantin BUSUIOC**Universitatea de Stat din Moldova*

În studiu se analizează importanța ecologică, economică, culturală a Rezervației de Stat „Prutul de Jos” înscrisă în 2018 în Rețeaua Mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei. Este prima Rezervație a Biosferei instituită în Republica Moldova. Prin intermediul ei s-a creat o imagine prestigioasă a Republicii Moldova în lume. În premieră în istoriografie s-a pus în evidență contribuția Asociației Obștești „Verde e Moldova” la realizarea dezideratului de conservare a biodiversității. Rezervația biosferei „Prutul de Jos” este constituită dintr-un valoros sector de luncă, iar vegetația este reprezentată de circa 270 de specii. La realizarea politicilor de protecție a mediului și dezvoltare durabilă contribuie substanțial Asociația Obștească „Verde e Moldova”, asigurând în același timp și conservarea biodiversității.

Cuvinte-cheie. Rezervația de Stat „Prutul de Jos”, Rețeaua mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei, Asociația Obștească „Verde e Moldova”, Republica Moldova.

THE CONTRIBUTION OF THE PUBLIC ASSOCIATION “MOLDOVA IS GREEN” TO THE VALUATION OF THE BIOSPHERE RESERVE “DOWN PRUT BOTTOM”

The study considers the ecological, economic, and cultural importance of the “Down Prut” State Reserve registered in 2018 in the UNESCO World Network of Biosphere Reserves. It is the first Biosphere Reserve established in the Republic of Moldova. Through it, a prestigious image of the Republic of Moldova was created in the world. For the first time in historiography, the contribution of the “Moldova is Green” Public Association to the achievement of the biodiversity preservation goal was highlighted. The Biosphere Reserve “Down Prut” consists of a valuable meadow sector and the vegetation is represented by about 270 species. An essential contribution to the implementation of environmental protection and sustainable development policies is the “Moldova is Green” Public Association, while ensuring the conservation of biodiversity.

Keywords. State Reserve “Down Prut”, UNESCO World Network of Biosphere Reserves, “Moldova is Green” Public Association, Republic of Moldova.

Introducere

Schimbările democratice din Republica Moldova au favorizat apariția și afirmarea sectorului neguvernamental ca una dintre pârgurile esențiale ale funcționării societății civile. Au fost construite organizații civile neguvernamentale (ONG-uri), cu obiective concrete ce contribuie la dezvoltarea democratică a Republicii Moldova. În prezent sunt înregistrate peste 8000 de organizații neguvernamentale care activează în diverse domenii: dezvoltare rurală, protecția mediului, sănătate, educație, știință, drepturile omului etc.

Experiența de edificare a unei societăți democratice, complexitatea de probleme cu care se confruntă astăzi societatea, desfășurarea reformelor social-economice presupun neapărat și o cercetare a contribuției organizațiilor non-guvernamentale la soluționarea problemelor ce se referă la protecția mediului.

Societatea civilă este reprezentată de instituțiile și organizațiile sociale și civice care constituie temelia unei democrații funcționale. Ea include forme asociative de tip apolitic, care nu sunt părți ale unei instituții fundamentale a statului sau ale sectorului de afaceri. Astfel, organizațiile neguvernamentale (asociații sau fundații, sindicatele, uniunile patronale) sunt actori ai societății civile care intervin pe lângă factorii de decizie, pe lângă instituțiile statului pentru a le influența în sensul apărării drepturilor și intereselor grupurilor de cetățeni pe care îi reprezintă. În sens extins, putem vorbi de crearea unei societăți civile care, potrivit experților, „este o construcție distinctă, autonomă a cetățenilor ce acționează în sfera socialului în afara instituției statale” [1].

Pentru prima dată noțiunea „organizație neguvernamentală” a apărut în anul 1945, fiind utilizată de Organizația Națiunilor Unite, iar formarea și activitatea ONG-urilor în Republica Moldova a devenit posibilă după adoptarea Declarației de Independență în anul 1991, când s-a intensificat procesul de autoorganizare a cetățenilor sub formă de organizații neguvernamentale.

Actualmente, în societate se desfășoară mari reforme socioeconomice. Din această perspectivă, percepția în ansamblu a imaginii Republicii Moldova pe arena internațională depinde și de activitatea ONG-urilor în domeniul protecției mediului ambiant, ca: Asociația Femeilor Pentru Protecția Mediului și Dezvoltare Durabilă, Acțiunea Verde pentru Secolul XXI, Asociația Obștească „Academia de Științe a Moldovei”, Centrul Public de Avocatură Ecologică „Eco-Lex”, Organizația Obștească „Prietenii Animalelor și Naturii” și altele.

Un rol esențial în acest sens îl are Asociația Obștească „Verde e Moldova” la valorificarea Rezervației „Prutul de Jos”. Este o contribuție de importanță deosebită pe care o poate aduce o organizație neguvernamentală din dimensiunea dreptului mediului înconjurător [2].

Analiza problemei

Mai multe surse din literatura de specialitate indică faptul că în prima jumătate a secolului XX în zona Prutului de Jos a existat un ecosistem acvatic întins, alcătuit din bălți, mlaștini și lacuri plasat pe ambele maluri ale râului Prut. Problemele legate de ocrotirea mediului înconjurător își găsesc izvorul în numeroase texte din cele mai vechi timpuri, axate exclusiv pe abordarea unor elemente valoroase ale naturii, dar și privind păstrarea și menținerea igienei, dezvoltarea economiei. În anul 1991, prin Hotărârea Guvernului nr.209 din 23 aprilie 1991 a fost fondată Rezervația de Stat „Prutul de Jos” pe o suprafață de 1 691 ha în zona cursului inferior al râului Prut [3], care avea o bogată floră și vegetație [4]. Exploatarea excesivă a resurselor naturale a dus la reducerea substanțială a ponderii ecosistemelor naturale, la dezechilibrul ecologic la toate nivelurile. În vederea conservării patrimoniului natural au fost întreprinse acțiuni concrete în spațiul actual al Republicii Moldova. În 1998, prin Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat, nr.1538-XIII din 25.02.1998, rețeaua acestora a fost extinsă până la 66 467,3 ha, ceea ce reprezintă 1,97% din teritoriul Republicii Moldova.

În anul 2000, întreaga zonă a râului Prut a fost recunoscută drept Zonă Umedă de Importanță Națională și Arie de Importanță Avifaunistică [5]. Totodată, întreaga arie face parte din binomul Delta Dunării [6].

Rezervația Biosferei „Prutul de Jos” reprezintă un ecosistem unic, de importanță națională și internațională, constituit dintr-un valoros sector de luncă, lacul Beleu, care ocupă cca 2/3 din suprafața rezervației, și o rețea de bălți. Vegetația este reprezentată de cca 270 de specii [7]. Aici sunt răspândite sângele, cătina-roșie, hameiul, trestia, iarba-câmpului, pirul târător, răchitișurile, sălcișurile ș.a. Este prezent plopul-alb și cel negru. Complexul faunistic numără cca 200 de specii, inclusiv 140 de specii de păsări. Sectorul acvatic servește ca loc de cuibărire pentru păsări, iar în perioada migrațiilor sezoniere ca loc de odihnă și de hrană pentru păsările migratoare, precum lebăda, gâsca-cenușie, stârcul-cenușiu și stârcul-roșu, pelicanul, egreta mare ș.a. În lacul Beleu se întâlnesc peste 20 de specii de pești. În apele lacului depun icre și speciile migratoare din Dunăre, printre care: crapul, plătica, văduvița, șalăul etc., unele (plătica de Dunăre, bibanul-soare și țigănușul) devenite rare. Mamiferele sunt reprezentate de vidră, pisica sălbatică, nurca-europeană, bizam, dihor de pădure, mistreț și căprior. Ecosistemul acvatic al rezervației este considerat unul dintre cele mai importante din Republica Moldova, atribuindu-i-se statut de zonă umedă de însemnătate internațională [8]. Din perspectivă administrativă, Regiunea Prutului de Jos (arie desemnată ca Rezervație a Biosferei „Prutul de Jos”) se află pe teritoriul raionului Cahul.

De menționat că o bună parte a faunei și florei din perimetrul Regiunea Prutului de Jos se regăsește în ediția a treia a „Cărții Roșii a Republicii Moldova” [9], lucrare elaborată de 67 de autori. Indicatorii de raritate a speciilor de plante, ciuperci și animale din ediția a treia au fost stabiliți potrivit *Listei Roșii a Uniunii Internaționale a Conservării Naturii* [10].

De rând cu componenta ecologică semnalăm și importanța socioeconomică a regiunii vizate. Se desprinde un potențial sporit pentru turism și pentru un ecoturism valoros, în special ținându-se cont de prezența zonelor-nucleu și de biodiversitatea speciilor acvatice de păsări (în special în perioadele de migrație și/sau cuibărire). În zonă există peisaje pitorești și locuri de vizitat. Au fost identificate două monumente geologice și paleontologice (depozite aluviale străvechi cu fosile ale faunei în satele Văleni și Giurgiulești; un monument arheologic – Valul lui Traian (cca 100 ani î.Hr.), în satul Vadul-lui-Isac, un monument cultural (biserică ortodoxă, 1805) în satul Brânza, un monument botanic (stejar străvechi) în satul Giurgiulești [11]. Regiunea mai este cunoscută cu o diversitate de obiceiuri, tradiții culturale, tipologie a locuințelor etc. [12].

În noiembrie 2018, Rezervația Biosferei „Prutul de Jos” a fost înscrisă în Rețeaua mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei. Este prima Rezervație a Biosferei instituită în Republica Moldova. În cadrul evenimentului, care a fost organizat la 13 noiembrie 2018, ambasadorul Republicii Moldova în Franța Emil Druc, delegat permanent pe lângă UNESCO, a subliniat importanța înscrierii Rezervației „Prutul de Jos” în Rețeaua

Mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei, ceea ce va contribui la dezvoltarea durabilă a regiunii, dar și la protecția și conservarea florei și faunei din aria protejată. Consiliul Internațional de Coordonare al Programului UNESCO „Omul și biosfera” (MAB) a aprobat dosarul de înscriere a Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” în cadrul reuniunii din Palembang (Indonezia), desfășurate în perioada 23–28 iulie 2018. Rețeaua Mondială a Rezervațiilor Biosferei numără în prezent 686 de situri naturale de importanță internațională în 122 de țări [13].

Această mare realizare pentru Republica Moldova a reieșit din valoarea incontestabilă a Rezervației „Prutul de Jos”, fapt susținut în anii 2012–2013 prin implementarea proiectului „Consolidarea rețelei de arii protejate pentru protejarea biodiversității și dezvoltării durabile în regiunea Delta Dunării și Prutul Inferior-Natura PAN” implementat de Agenția „Moldsilva” și de Asociația Obștească „Verde e Moldova”. Acest proiect a fost susținut de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Comun România, Ucraina, Republica Moldova. Proiectul a fost conceput pentru promovarea ulterioară a propunerilor cu privire la stimularea dezvoltării durabile în zonele naturale protejate, care fac parte din Europa, regiunea Dunărea de Jos. Prin implementarea acestui proiect s-a urmărit să se contribuie la îmbunătățirea stării actuale a mediului în regiune, la elaborarea de strategii și promovarea inițiativelor, care sunt stipulate în strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării, precum și în Planul de Management al bazinului fluviului Dunărea, aprobat de către toate părțile în cadrul Convenției pentru protecția fluviului Dunărea, inclusiv România, Ucraina și Republica Moldova [14].

Au fost determinate obiectivele pentru managementul Rezervației. S-au stabilit 21 de obiective strategice pe termen mediu și lung, grupate în șapte domenii principale. În procesul de planificare aprobat în cadrul Colegiului Executiv al Rezervației au fost parcurse câteva etape principale care au constatat în: formarea unei echipe restrânse pentru componența de experți din cadrul Asociației Obștești „Verde e Moldova”, dar și din experți externi, membri al Consiliului Științific al Rezervației [15]. La 13 iulie 2018 a fost constituită Rezervația Biosferei „Prutul de Jos” [16].

Strategia de mediu pentru anii 2014–2023, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.301 din 24 aprilie 2014, prevede: „Protecția mediului constituie o problemă de o importanță globală, care trebuie să devină o prioritate națională, deoarece vizează în mod direct condițiile de viață și sănătatea populației, realizarea intereselor economice, precum și capacitățile de dezvoltare durabilă a societății” [17].

Potrivit Legii privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului, nr.851-XIII din 29 mai 1996, un rol important în sistemul de expertiză ecologică dețin ONG-urile specializate, care asigură mecanismul de participare a publicului la luarea deciziilor în procesul de evaluare a impactului asupra mediului.

La 11 noiembrie 2012 a avut loc Adunarea de constituire a Asociației [18]. Prin Decizia nr.278 din 7 decembrie 2012 a Ministerului Justiției Republicii Moldova, în temeiul art.17, 18 din Legea cu privire la asociațiile obștești, nr.837-XIII din 17 mai 1996, a fost înregistrat statutul, simbolistica Asociației Obștești „Verde e Moldova” [19]. Certificatul de înregistrare a organizației Asociația Obștească „Verde e Moldova” a fost eliberat de Ministerul Justiției la 11 decembrie 2012 [20]. Scopul major al Asociației, potrivit Statutului, îl constituie „protecția mediului”. Membrii Asociației s-au implicat în mod activ în promovarea Rezervației Biosferei „Prutul de Jos”. Astfel, în cadrul proiectului „Elaborarea Planului de Management al regiunii Prutul de Jos (arie desemnată ca Rezervație a Biosferei „Prutul de Jos””, finanțat prin grantul acordat în cadrul Acordului de finanțare dintre Ministerul Mediului al Republicii Moldova, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și Agenția Austriacă pentru Dezvoltare, au fost întreprinse mai multe acțiuni care aveau drept scop extinderea vizibilității Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” în plan internațional.

În acest sens menționăm că Asociația Obștească „Verde e Moldova”, care, deși are o istorie relativ recentă, s-a inclus plenar în acest sistem atât în plan național, cât și în cel internațional. Materiale inedite analizate din arhiva curentă a acestei organizații reflectă contribuția acestei instituții în procesul de educație ecologică pe plan național și internațional.

În anii 2013-2017 au fost organizate mai multe seminare naționale și internaționale, mese rotunde în regiunea Prutul de Jos, la care au participat în mod activ și reprezentanții Asociației. S-a mizat pe participarea publică în activitatea de management al ariilor protejate. Au fost informați în domeniul de management primarii a nouă localități: Brâzna, Cășlița-Prut, Crihana Veche, Colibași, Giurgiulești, Manta, Slobozia Mare, Vadul lui Isac și Văleni. Aceste sate sunt parte componentă a Rezervației Biosferei. La aceste activități au luat parte reprezentanții mediului academic, instituțiile publice locale (Consiliul Raional Cahul) și factorii locali de decizie.

Din gama largă de activități ale Asociației Obștești „Verde e Moldova” desprindem următoarele acțiuni: participarea la clubul de dezbateri întru identificarea și soluționarea problemelor la nivel local la care au participat cercetători de la Universitatea Agrară de Stat din Moldova, invitați din instituțiile de stat (anul 2013) [21]; promovarea unui mod de viață sănătos prin participarea la Cursa Olimpică (anul 2013) [22]; organizarea unui workshop tematic sub egida UNESCO A workshop on communication and branding for biosphere reserves (BR) – a case of the Republic of Moldova with a particular attention to a potential establishment of a transboundary biosphere reserve (TBR) with Romania (2015); participarea în cadrul Congresului IV al Rezervațiilor Biosferei UNESCO în orașul Lima, Peru (2016); proiectul „Restabilirea și menținerea ecosistemelor lacustre din lunca Prutului de Jos (Manta, Belevu), parte componentă a zonei umede RAMSAR”, în cadrul apelului celui de-al treilea Protocol Adițional la Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară, în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 mil euro, acordat de România Republicii Moldova (2016); elaborarea proiectului tripartit cu privire la restaurarea în zona Delta Dunării „Restoration and maintenance of the lakeside ecosystems in Lower Prut meadow (Manta, Belevu), a component part of the wetland RAMSAR” în cadrul organizației Rewilding Europe (2017) [23]. La 16 noiembrie 2018, la Cahul, sub egida Asociației Obștești „Verde e Moldova” a fost organizată o ședință de lucru referitoare la Elaborarea Planului de Management al regiunii Prutului de Jos, arie desemnată ca Rezervație a Biosferei „Prutul de Jos”. La eveniment au participat Simion Grișciuc, vicepreședinte al Comisiei de mediu și dezvoltare regională a Parlamentului Republicii Moldova, Ion Groza, președintele raionului Cahul, Nicolae Ciubuc, reprezentantul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, reprezentanții Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), ai Agenției Austriece pentru Dezvoltare (ADA). În cadrul evenimentului a fost prezentat un spot video „Prutul de Jos – Raiul de la Sud”. Totodată, a avut loc și ceremonia de înmânare a certificatului UNESCO. Cu un discurs de apreciere a venit directorul Agenției „Moldsilva” Valeriu Caisîn, membrul Asociației Obștești „Verde e Moldova”, care a prezentat Planul de Management al regiunii Prutului de Jos. Marian Tudor, doctor în biologie, a vorbit despre oportunitățile de dezvoltare locală a ariilor naturale protejate de tip Rezervații ale Biosferei (experiența României), iar Carl Manzano, directorul Austrian National Park, a specificat în discursul său importanța colaborării internaționale DANUBEPARKS – Danube River Network of Protected Areas, Deli Saavedra, Rewilding Europe, a prezentat proiectul „Restaurarea zonelor umede și stepelor Deltei Dunării” [24]. Astfel, constatăm vectorul european al Asociației Obștești „Verde e Moldova”, fapt reflectat prin diversitatea de acțiuni organizate de această organizație neguvernamentală.

Concluzii

Prin includerea Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” în Rețeaua Mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei a crescut prestigiul Republicii Moldova pe plan internațional. O contribuție esențială în acest sens au avut ONG-urile, în special, Asociația Obștească „Verde e Moldova”. Este vorba despre un nivel avansat al culturii ecologice format grație eforturilor conjugate ale autorităților publice, ale societății civile, ale mediului științific, educațional etc. depuse în vederea conservării biodiversității. Dacă componenta științifică a Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” a fost o preocupare constantă a cercetătorilor, în mod special a celor din domeniul științelor naturii, atunci implicarea organizațiilor neguvernamentale, inclusiv a Asociației Obștești „Verde e Moldova”, constituie un element inovativ în cercetarea activității ONG-urilor în domeniul protecției mediului.

Referințe:

1. MARIN, C. Societatea civilă. În: *Republica Moldova pe calea modernizării*. Chișinău: Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut), 2015, p.207.
2. MARINESCU, D. *Dreptul mediului înconjurător*. București, 1996, p.24.
3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.209 din 23.04.1991 <http://lex.justice.md> (Accesat: 26.12.2018).
4. POSTOLACHE, Gh., CHETROI, L., BEJENARU, I. et al. Contribuții la cercetarea florei Rezervației naturale de Stat „Prutul de Jos”. În: *Ocrotirea, reproducerea și utilizarea plantelor: Tezele Primului Congres al Botaniștilor*, 22-23 sept. 1994. Chișinău, 1994, p.33-34; POSTOLACHE, Gh., CHETROI, L. Flora și vegetația Rezervației „Prutul de Jos”. În: *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Seria „Științe biologice și chimice”*, 1997, nr.3, p.13-20; POSTOLACHE, Gh., POSTOLACHE, D., CHETROI, L. Diversitatea fitocenozelor acvatice din Rezervația „Prutul de Jos”. În: *Biodiversitatea vegetală a republicii în preajma mileniului III*: rezumatele Congresului II al Societății de

- Botanică din Republica Moldova, 12-13 noiembrie 1998. Chișinău, 1998, p.46-47; POSTOLACHE, Gh., MUNTEANU, A., POSTOLACHE, D. et al. *Rezervația Prutul de Jos*. Chișinău: Tipografia Centrala, 2012. 152 p.; POSTOLACHE, Gh. Zona cu protecție integrală din Rezervația „Prutul de Jos”. În: *Mediul Ambient*, 2012, nr.2, p.21-26.
5. DUBINA, D.V., VAKARENKO L.P., USTYMENKO, P.M. Rețeaua ecologică din sudul Basarabiei. În: *Revista botanică a Mării Negre*, 2007, T.3, nr.2, p. 70-87; *Crihana Veche. Album monografic*. București: Editura Institutului Cultural Român, 2017, p.39-41.
  6. ALEXANDROV, B.H., BOGATOV, Yu.I., VOLOSHKEVYCH, O.M. și al. *Diversitatea Rezervației Biosferei Dunărea, conservare și management*. Keiv: Naukova Dumka, 1999. 702 p.; Viziune asupra Deltei Dunării, Ucraina. Capitolul «Teritorii-model: Insulele Tătaru și Dalere» / Document elaborat de biroul programului WWF Dunăre-Carpați din Viena și biroul din Odesa al proiectului WWF. În: *Ucraina în colaborare cu WWF Olanda, Laboratorul Olandez de Management*, 2003, p.90 -93.
  7. XENOFONTOV, I. Păsările în contextul istorico-cultural al Moldovei. În: Timuș A.M. *Păsările insectivore. Inspirații enciclopedice*. București: GEEA, 2011, p.17-30.
  8. POTAPOV, O.V. Despre cazurile recente când a fost observată pisica sălbatică (*Felis silvestris* Schr.) În: *Buletin zoologic*, 2000, nr.6, p.80; DUCA, Gh., IVANOV, V. *Arii naturale protejate de stat în Republica Moldova. Ediție enciclopedică*. Ed. a 2-a. Chișinău: Institutul de Studii Enciclopedice (Tipogr. „Bons Offices” SRL), 2011, p.102.
  9. *Cartea Roșie a Republicii Moldova*. Ediția a treia. Chișinău: Știința, 2015. 492 p.
  10. TIMUȘ, A., BABAN, E., XENOFONTOV, I. Atenție, „Cartea Roșie a Republicii Moldova”. În: *Akademios*. Revistă de Știință, Inovare, Cultură și Artă, 2016, nr.1 (40), p.161-162.
  11. LIVANDOVSKI, R. Turismul și agrementul. În: *Republica Moldova*. Ediție enciclopedică. Ed. a 2-a. Chișinău: Institutul de Studii Enciclopedice (Tipogr. „Bons Offices” SRL), 2011, p.779-780, 783; CAISÎN, V. Rezervația Biosferei „Prutul de Jos”. Prezentare succintă a Planului de Management. În: *Natura*, 2018, nr.11 (321), p.5.
  12. *Crihana Veche. Album monografic*. București: Editura Institutului Cultural Român, 2017; *Planul de Management al regiunii Prutul de Jos (arie desemnată ca Rezervație a Biosferei „Prutul de Jos”) [Draft]*. Chișinău, 2018, p.38-42.
  13. Rezervația „Prutul de Jos” a fost înscrisă în Rețeaua mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei În: *timpul.md* (Accesat: 17.12.2018).
  14. Proiectul „Consolidarea rețelei de arii naturale protejate pentru protecția biodiversității și dezvoltare durabilă în Delta Dunării și regiunea Prutul de Jos – PAN Nature”, În: <http://www.ddbra.ro/proiecte/implementate-in-parteneriat/aflata-in-derulare-2/proiectul-consolidarea-re-elei-de-arii-naturale-protejate-pentru-protecia-biodiversita-ii-i-dezvoltare-durabila-in-delta-dunarii-dd-i-regiunea-prutul-de-jos-rpj-pan-nature-a1414> (Accesat: 15.12.2018).
  15. CAISÎN, V. Rezervația Biosferei „Prutul de Jos”. Prezentare succintă a Planului de Management. În: *Natura*, 2018, nr.11(321), p.5.
  16. Legea privind fondarea Rezervației Biosferei „Prutul de Jos”, nr.132 din 13 iulie 2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.321-332.
  17. <http://lex.justice.md> (Accesat: 26.12.2018).
  18. Proces-verbal de constituire a Asociației Obștești „Verde e Moldova”. În: *Arhiva curentă a Asociației Obștești „Verde e Moldova”*.
  19. Decizia Ministerului Justiției Republicii Moldova nr.278 din 7 decembrie 2012. În: *Arhiva curentă a Asociației Obștești „Verde e Moldova”*.
  20. Numărul de înregistrare 469 al Asociației Obștești „Verde e Moldova”. În: *Arhiva curentă a Asociației Obștești „Verde e Moldova”*.
  21. Participarea la forumul ONG-urilor. Ediția a VII-a În: <http://mediu.gov.md/index.php/serviciul-depresa/noutati/1550-platforma-de-cooperare-sectorul-negovernmental-ministerul-mediului2013-11-21-10-10-30> (Accesat: 25.12.2018)
  22. <http://trm.md/ro/sport/la-chisinau-va-fi-dat-startul-cursei-olimpice-2013> (Accesat: 25.12.2018).
  23. Informație furnizată de dl Valeriu Caisin, membrul Asociației Obștești „Verde e Moldova”.
  24. Agenda din 16 noiembrie 2018, Cahul, „Elaborarea Planului de Management al regiunii Prutul de Jos, arie desemnată ca Rezervație a Biosferei „Prutul de Jos”. În: *Arhiva curentă a Asociației Obștești „Verde e Moldova”*.

Date despre autor:

Constantin BUSUIOC, doctorand, Școala doctorală *Istorie, Arheologie și Filosofie*, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-0006-3741

E-mail: busuiocconstantin19@gmail.com, stefanbusuioc2004@gmail.com

Prezentat la 10.09.2018